

Ami az egyetemi oktatásból kimaradt: bemutatkozik az Eötvös Biológia Műhely

Kedves Science Caffé olvasók!

Szeptembertől a szegedi Eötvös Loránd Kollégium Biológia Műhelye és a Science Caffé Tudományos és Művészeti Portál együttműködésbe kezdett. Ebből az alkalomból részletesen szeretném ismertetni a műhely megalakításának körülményeit és az önképzőkör céljai.

Pár évvel ezelőtt néhány kollégistársammal a biológusok oktatásáról beszélgettünk és arra a következtetésre jutottunk, hogy a képzés legnagyobb hibája, hogy egyre inkább tömegképzésbe megy át, ami nem ad lehetőséget az oktató és a hallgató közötti szorosabb kapcsolat kialakulására. Hol vannak már azok az idők, amikor még a tanárok névről ismerték tanítványaikat? – vetődött fel a költői kérdés. A nem ritkán többszáz fős előadások után sokszor még az előadóhoz intézett kérdések feltevésére sem marad idő; az adott témáról való eszmecszeréről és vitáról már nem is beszélve.

Szerencsére a beszélgetést hamarosan tett követte: 2008 nyarán kilencen az Eötvös Loránd Kollégium tagjai közül megalapítottuk az Eötvös Biológia Műhelyt. Célunk egy olyan tudományos műhely létrehozása volt, mely lehetőséget biztosít kis létszámú foglalkozásokra, így az oktatókkal, előadókkal való közvetlenebb kapcsolatra, valamint a tagok vitakészségének fejlesztése is sarkalatos pontja volt elképzeléseinknek. Fontosnak tartottuk, hogy ezen önképzőkör révén az egyetemi képzésben nem elérhető anyagrészek megvitatására is sor kerülhessen. A műhely egyik alappillére az a lehető legdemokratikusabb működést tartottuk, ezért az alapelveket közösen alkottuk meg és a szabályzatot is együtt hoztuk létre. Legfontosabb pontként a műhely létszámát 13 főben maximalizáltuk. A műhely vezetésére olyan személyt kértünk fel, akiről úgy gondoltuk, hogy hatékonyan tudja képviselni a csoport érdekeit, a tagok számára témákat tud javasolni, azok oktatóit segít megnyerni a műhely számára. Raskó Istvánra, az MTA-SZBK Genetikai Intézetének volt igazgatójára esett a választásunk, aki nagy örömeinkre elfogadta felkérésünket.

De hogyan is néz ki egy műhely-foglalkozás? Mitől más, mint egy egyetemi óra?

Nagyon sok mindenben más. A műhely formája nem előadás, hanem kerekasztal-beszélgetés, melynek elején az előadó maximum 20 percen felvezeti az adott témát, majd intenzív eszmecsere kezdődik. Ezen beszélgetések elindulását nagyban megkönnyítik az előadók által előre kiadott cikkek, könyvfejezetek vagy tanulmányozandó honlapok címei. A kis csoport előnye, hogy nem kell attól tartani, hogy valaki nem fogja elolvasni a szakirodalmat, s a kérdések feltevéséhez is egyfajta ösztönző erőt jelent. Egy egyetemi előadáson könnyen meg lehet lapulni, nem úgy egy ilyen kis közösségben, ahol mindenki ismer mindenkit. Itt a passzivitás nem járható út. Az elmúlt fél évek bebizonyították, hogy egy ilyen kerekasztal-beszélgetés nagyon sokat tud adni a tagoknak, ugyanis amellet, hogy nagyszerű alkalmat biztosít az előadókkal való közvetlenebb kapcsolatra, a vitakészséget is fejleszti. Egy ilyen kis csoportban a meghívott kutató is jobban megnyílik, s ez lehetőséget teremt olyan témák tárgyalására is, melyek egy egyetemi előadáson soha nem kerülnének terítékre. Hogy csak egy példát említsek: a kutatói élet árnyoldalairól, a lehetséges buktatókról is többször szó

esett, akár a meghívott előadó személyes tapasztalatain keresztül, így műhelyünk fiatal tagjai láthatták, hogy a kutatói élet sem fenékiig tejfel. Talán ezek a témák a leghasznosabbak, ugyanis átbeszélésük után sokkal tapasztaltabban indulhatunk neki az életnek. További előnye a műhelynek egy egyetemi előadással szemben az, hogy itt nincs időbeli korlát. Igyekszünk szabaddá tenni az adott délutánunkat és esténket, így ha az előadó ideje engedi, akkor akár 3-4 órás beszélgetésekre is sor kerülhet. Volt rá példa, hogy az előadóval közösen mentünk el vacsorázni, s eközben tovább folytatódott az élénk eszmecsere, sőt gyakran a meghívott távozása után sem áll le a diskurzus a tagok között.

A műhelyt a fokozatos fejlődés jellemezte. A tagok feladata kezdetben még csak a foglalkozásokon való aktív részvételből állt, majd a második félévben megjelent az egyéni munka, mely lényegében a félév egyik témájának összefoglalója a kiadott szakirodalom és a foglalkozáson elhangzottak alapján; saját véleménnyel kiegészítve. Úgy gondoljuk, hogy nemcsak a tagok teljesítményének mérése miatt hasznos az írások elkészítése, hanem fejleszti a publikáláshoz szükséges képességeket is. Ezt követte a műhely ETR-be történő felkerülése, két kreditet érő kurzusként. Jelenleg a műhely logójának megalkotásán dolgozunk, mely a különböző rendezvényeken (konferenciákon) és felületeken való megjelenéséhez lenne nélkülözhetetlen.

Az adott félévben mindig egy központi, tágabb téma köré fűzzük fel az előadásokat. Az első és második szemeszter a „*Tudomány görcső alatt*” címet kapta, mely jól kifejezi, hogy akkor még általános témákról esett szó. Általánosak, de létfontosságúak ahhoz, hogy jó és sikeres kutatók lehessünk! Szó esett többek között a kutatói alkatról, a tudományos kommunikációról, a publikálásról, az együttműködésről-kooperációról és egy napjainkban nagyon fontos terület, a bioinformatika új irányairól. A fiatal, még szakdolgozati hely választása előtt álló tagok számára lehetett különösen hasznos a „Hogyan találjunk jó szakdolgozó helyet?” témájú foglalkozás. Egyetemünk és az SZBK legnevesebb előadóit sikerült megnyernünk, sőt budapesti vendégeink is voltak, úgymint Csermely Péter, Falus András és Acsády László.

Közben lezajlott az első felvételi is. A mennyiség helyett a minőség elvét tartjuk szem előtt, ezért az új tagok kiválasztására igyekszünk nagy hangsúlyt helyezni. A műhelybe való jelentkezés legfőbb feltétele, hogy a jelentkező egyetemi szinten hallgasson biológiát és a kutatás irányába orientálódjon (biológus, környezettudós, gyógyszerész szakosok és orvostanhallgatók). Továbbá ajánlott, hogy felsőbb éves (min. 3. évfolyam) legyen. A jelentkezők teljesítményének összehasonlítása és az egyszerűbb adminisztráció miatt készítettünk egy jelentkezési lapot, mely kitér a felvételiző személyes, tanulmányi és nyelvvizsga-adatain túl a versenyeredményekre és kitüntetésekre, valamint tartalmazza a jelölt rövid bemutatkozását és annak részletezését, hogy az új tag miként illeszkedne a Műhely munkájába. Ezek után sor kerül a felvételi elbeszélgetésre, majd a műhelytagok szavazással döntenek a jelentkező sorsáról.

A következő félévben már próbáltunk specializálódni. Bár tagjaink között vannak molekuláris biológusok, mikrobiológusok és neurobiológusok is, de a molekuláris biológia összekötő kapocsként funkcionál közöttünk. Ez megadta a félév már kicsit specializáltabb témakörét: „*Időszerű témák a molekuláris biológia témaköréből*”. Nagyon érdekes előadásokat hallhattunk a génterápiáról, a klónozásról és a GMO kérdésköréről, de megismerkedhettünk a molekuláris biológiai technikák kórboncnoki diagnózisban való felhasználásáról is.

Az előző szemeszterben a „*Kísérlettervezés és hipotézistesztelés a biológiában*” cím köré gyűjtöttük a témákat és az előadókat. Arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen típusú kérdéseket tesznek fel adott tudományterületen és ezt milyen módszerekkel válaszolják meg. A műhelynek hála bepillantást nyerhettünk a genetikai, mikrobiológiai, növénybiológia, etológia és a neurobiológiai kutatások megtervezésébe, sőt sikerült Szathmáry Eörs-öt is meghívni, aki az evolúció modellezéséről beszélt nekünk, az e-FLUX projekt példáján keresztül.

A jelenlegi félév is hasonlóan érdekesnek ígérkezik, ugyanis a különböző szemléletmódokról fog szólni. „*A szemléletmódok a biológiában*” című szemeszter tematikáját úgy igyekeztünk összeállítani, hogy betekintést nyerjünk a biológia egyes tudományterületeinek jellemző megközelítési módjaiba, a redukcionista és a holisztikus megközelítés szempontjából, valamint halljunk e paradigmák előnyeiről és hátrányairól.

Nagyon fontosnak tartjuk a kapcsolattartást. Műhelyünk minden évben képviselteti magát a pesti Eötvös Collegium által szervezett Biológia-Kémia Szakkollégiumi Konferencián, ahol tagjaink szép eredményeket értek el. A látogatás révén sikerült kapcsolatokat kiépíteni az ottani biológia-kémia műhely tagjaival; átadhattuk egymás tapasztalatait a műhelyek felépítéséről, céljairól és működéséről.

Úgy gondoljuk, hogy a műhely magalakítása óta eltelt időszak bebizonyította, hogy érdemes volt azt a rengeteg időt és energiát befektetni, mert cserébe rengeteget kaptunk a műhelytől. Olyan kutatókkal ismerkedhettünk meg, akikkel talán soha nem találkozhattunk volna, ha nincs a műhely. Másrészt úgy véljük, hogy az összefoglalók elkészítése során leszűrt tapasztalatoknak és a vitakészségünk fejlődésének később is nagy hasznát vehetjük. A szervezési feladatok és a csoport munkájának összehangolása pedig csoportvezetőként lehet hasznos számunkra.

Hogyan tovább?

Jelenleg legfontosabb feladatunknak tekintjük a műhely ismertségének növelését, ezért is kötöttünk együttműködési megállapodást a Science Caffé Tudományos és Művészeti portállal. Az oldal megjelenési felületet fog nyújtani nekünk, mi pedig cserébe cikkeket és interjúkat fogunk készíteni. Reméljük, hogy sikeres és mind a két fél számára hasznos lesz az együttműködés.

Akinek felkeltette az érdeklődését ez az összefoglaló annak ajánlom figyelmébe az Eötvös Loránd Kollégium honlapját (<http://petra.hos.u-szeged.hu>), ahol a Műhelyek menüpontban további információkat talál a Biológia Műhelyről.

Bellák Tamás, műhelytitkár
tamasbellak@gmail.com

A műhely tagjai 2010 nyarán

(alsó sor: Walter Fruzsina, Páhi Zoltán Gábor, Draskovits Gábor felső sor: Nagy László, Gleszer Erik, Bellák Tamás, Tengölics Roland, Balla Gyula)

Fotó : Walter Fruzsina